

ERMITES DE LA PIETAT, ABRICS D'

Cova

Montsià

Ulldecona

Recorregut: 10 m

Calcàries

Localització

Des d'Ulldecona ens dirigirem a Tortosa per la carretera T-331, en arribar al quilòmetre 3,8 seguirem un vial a la dreta que dóna accés a la carretera que en 1,5 quilòmetres ens porta a l'ermita de la Pietat, a l'interior del recinte trobem el *Centre d'Interpretació d'Art Rupestre Abrics de l'Ermita (MAC)*. Les coordenades corresponen a l'Abric IV o Cova Fosca, que és la cavitat més gran de totes i que està situada aproximadament al mig del recorregut.

Boca	Latitud / Longitud	UTM	Altitud
ERMITES DE LA PIETAT, ABRICS D'	40.63212, 0.46574	31T (ETRS89) 285674 4501008	288 m

Descripció

El grup d'abrics pintats s'obren sota un pla d'estratificació al llarg d'uns 500 metres, en un estrat de materials calcaris fossilífers més tous, el qual ha creat una línia de concavitats d'origen erosiu en el que el clima, les aigües d'escorrentiu i la subterrània han jugat un dels papers principals.

ABRIC I

Actualment s'accedeix a través d'una plataforma metàl·lica amb escales.

La cavitat s'obre a 4/5 metres de la base de la cinglera i amida 7 metres de llargada, entre 1,40 i 2 metres de fondària i entre 1 i 1,50 metres d'alçada. La paret és quasi inexistent i està formada per tota una sèrie de desnivells esglaonats, inclinats cap a l'interior, amb cavitats de tipus alveolars.

Les pintures ocupaven pràcticament tot el perfil de la cavitat, des de la base fins el sostre, però actualment només es conserva una petita part del fris. La temàtica principal d'aquest són les escenes de caça, centrades en un grup de cérvols i alguns caprins realitzats en diferents moments, tal i com ho demostren els diferents estils i superposicions. En total s'han documentat 170 figures, corresponents a figures humanes (arquers, indeterminats, figures femenines), cérvols, arcs i fletxes, quadrúpedes, bocs, caprins, bòvids, possibles canids, etc. El color de les pictografies va del vermell-castany obscur al castany-vermellós obscur i ennegrit. Predomina la tinta plana i el traç simple, tot i que també hi ha figures amb tècnica punctiforme i siluetat. Quant a l'estil, es combina el naturalista amb el semi esquemàtic.

ABRIC II

La cavitat s'obre a 4 metres de la base de la cinglera, i les seves dimensions són 7 metres de llargada, entre 1,50 i 2 metres de fondària i entre 1 i 1,50 metres d'alçada. La irregularitat i escassa superfície de la paret fa pensar en l'elecció del sostre per a l'elaboració del fris. Les pintures ocupen la part central i interna d'aquest, amb una longitud de 2,67 metres i una alçada d'entre 1 i 1,40 metres del sòl. El sostre està molt deteriorat a causa de la configuració litogènica de la roca i el suport es troba disgregat i recobert per micro formacions calcàries i matèria orgànica que afecten a totes les pintures.

El conjunt pictòric representa petits grups de caçadors. En total s'han documentat 25 figures corresponents a arquers, fletxes, animals indeterminats i restes de pigment, d'estil semi esquemàtic-naturalista. El color de les pictografies va del castany-vermellós obscur al castany obscur i combina la tècnica de traç simple i tinta plana.

ABRIC III

Subdividit com IIIa i IIIb

Tenen una llargada d'uns 11 metres, tenen poca alçada i la roca està molt alterada, particularment el sostre inclinat que a més està recobert per una capa vegetal i de micro formacions calcàries.

ABRIC IV o COVA FOSCA

A diferència de la resta d'abrics que s'obren en un estrat superior, aquest s'obre en la base del cingle i les seves dimensions són 20 metres d'amplada en la boca, 10 metres de fondària màxima i 8 metres d'alçada màxima.

En total hi ha 47 figures documentades, estan agrupades en dos panells encarats, cadascun en un extrem de la boca (zona nord, paret dreta i zona sud, paret esquerra). En els dos

panells s'observa, sobre el suport o les pintures, una substància pastosa ocre que va cobrir totalment el fris de la zona nord i parcialment el de la zona sud. El desprendiment d'aquesta capa ocre en alguns punts de la zona nord ha permès la visió parcial de les figures. En el grup de la zona sud, la capa arriba fins el límit dret recobrint algunes pintures, de les quals s'observa algun fragment.

La majoria dels abrics d'Ermes presenten una temàtica i un estil similar, que pertany al conjunt naturalista-estilitzat post-paleolític o estil "llevantí".

ABRIC V

La cavitat, situada a 7 metres sobre la base de la cinglera, fa 2,50 metres d'amplada màxima a la boca, 3 metres de fondària i 1,50 metres d'alçada mitjana, i és accessible mitjançant una escala.

El sòl, format per una capa de concreció brillant i polida en alguns punts, demostra l'ús d'aquest lloc per persones i animals. Les parets mostren una avançada erosió i el sostre es troba recobert d'una capa negra de concreció i matèria orgànica que eclipsa dues terceres parts de la superfície, afectant les figures. Les figures només són visibles en els punts menys afectats pels organismes i on la roca es mostra en la seva tonalitat més clara.

Majoritàriament, les pintures avui dia visibles ocupen la part més externa del sostre, tot i que també hi ha restes en el fons i en les degradades parets internes, a uns 50 cm del sòl, revelant que les pintures ocupaven gran part de la cavitat.

S'han documentat 66 figures que componen diferents escenes. Una de les principals escenes està formada per un grup de cavalls que van d'esquerra a dreta en sentit descendent cap a l'interior de la cavitat. Amb aquesta escena es troben vinculades diverses figures d'arquers i algun caprí. Altres composicions, actualment mig perdudes, estan integrades per animals indeterminats i caprins relacionats amb arquers. En altres zones s'observen restes d'altres escenes particulars integrades bàsicament per figures humanes.

ABRIC VI

Aquest abric es troba orientat de cara al Santuari, la seva longitud és de 10 metres i l'alçada mitjana d'un metre. El sostre està totalment enfosquit pel fum i les matèries orgàniques.

Per les parets s'observen algunes taques de pintura sense forma determinada, però al sector NE del sostre, quasi a l'exterior s'entreveuen per sota de les micro formacions dues figures humanes estilitzades d'un color roig fosc.

ABRIC VII

A uns 20 metres de l'Abric VI es localitzen els dos darrers Abrics (VII i VIII), separats per uns 2 metres. Aquest primer té uns 6 metres de longitud per 1 metre d'alçada mitja. Com tots, el sostre està alterat però en ell s'hi conserven algunes pintures, entre les que destaca un arquer de color roig fosc d'estil naturalista. Porta un tocat, possiblement de plomes, i està en

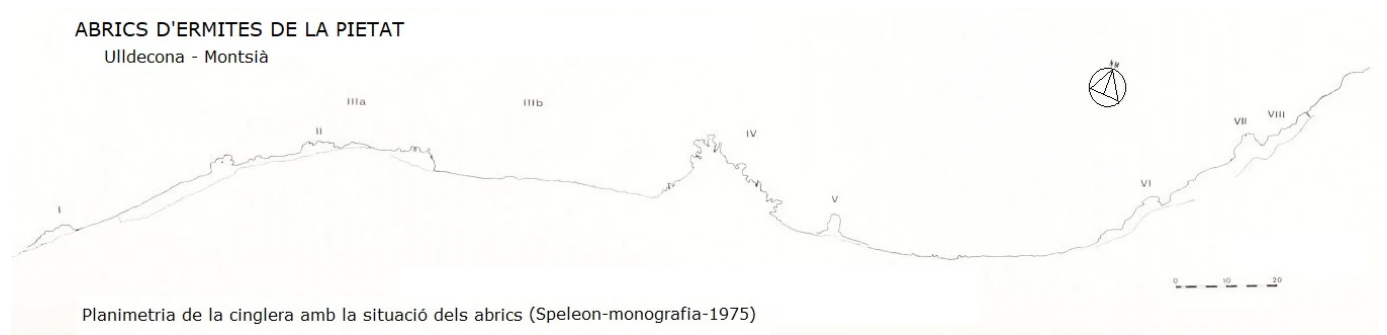
posició de disparar l'arc. A l'esquerra de l'Abric es localitzen diversos restes on es pot distingir un possible càprid.

ABRIC VIII

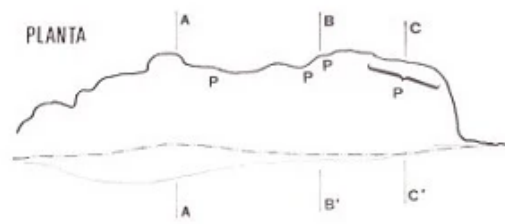
És el més proper al Santuari, es tracta d'una paret coberta per un sortint de l'estrat superior d'uns 8 metres de longitud.

Les figures més ben conservades són les situades al lloc més elevat. Un arquer a l'aguait aguanta l'arc i les fletxes amb la mà esquerra. Porta plomes a les cames i una bossa amb penjolls a l'esquena. Al cap devia portar un tocat o gorra, però en aquest lloc la pintura no s'ha conservat. Sota aquesta figura, a la dreta, hi ha una cabra de banyes curtes, i més a la dreta n'hi ha una altra en molt mal estat de conservació. A 1 metre de terra a l'esquerra d'aquest grup s'observa la part del darrera d'un possible cérvol. Més a sota, a 1 metre, s'aprecia una altra cabra que encapçala un altre grup on predominen les figures petites (arquers i una possible guineu amb la cua aixecada). A 1 metre de terra, sota el cérvol del grup superior, s'aprecia un arquer estilitzat de cames gruixudes i cap triangular, en mal estat de conservació.

Topografies

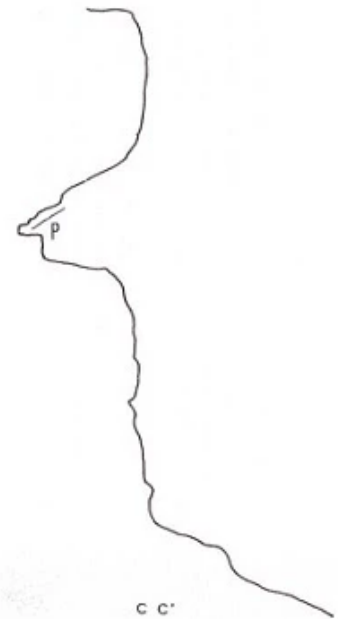
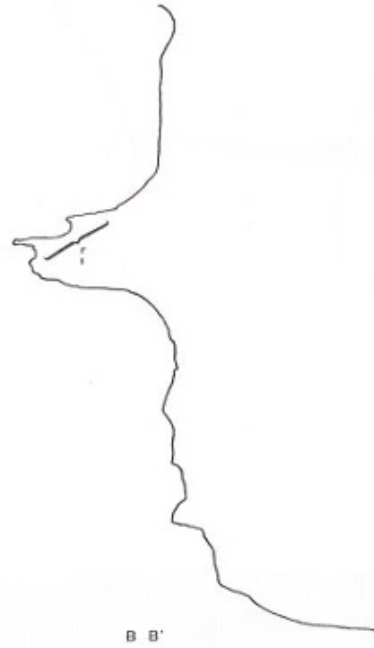
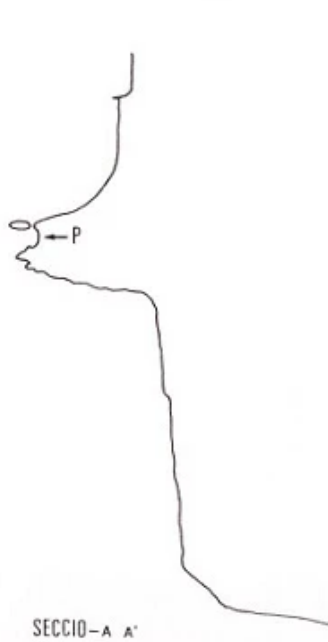
Topografia 1 de 7

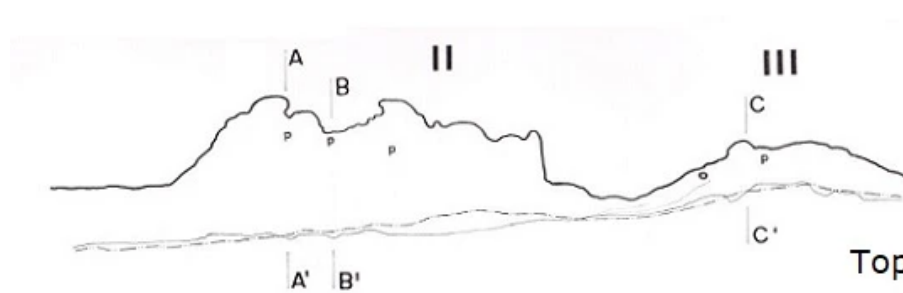

Topografia Abric I

Escala 1:100

P: indica la situació de les pintures

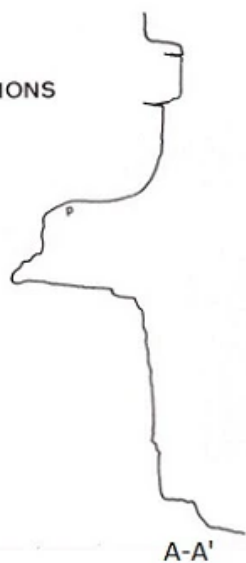

Topografia dels Abrics II i III

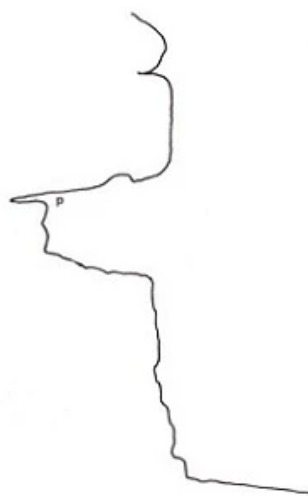
Escala 1:100

P: indica la situació de les pintures

SECCIONS

A-A'

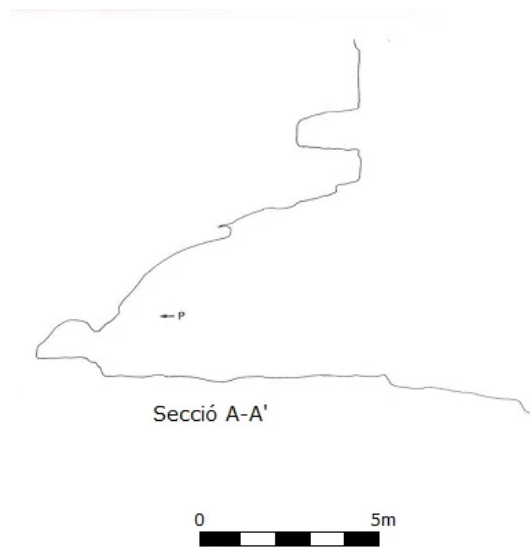

B-B'

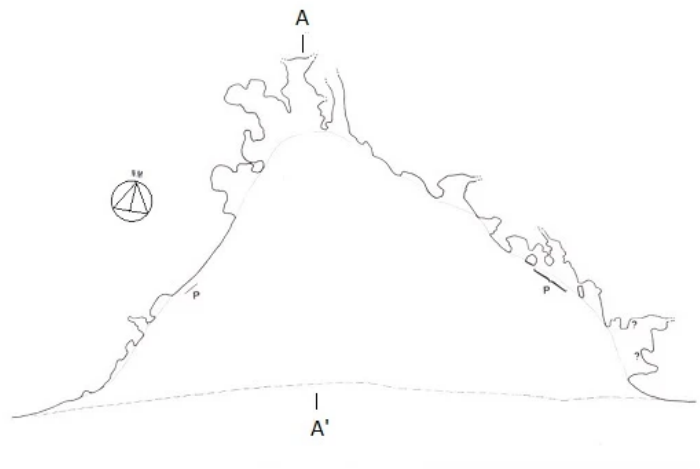

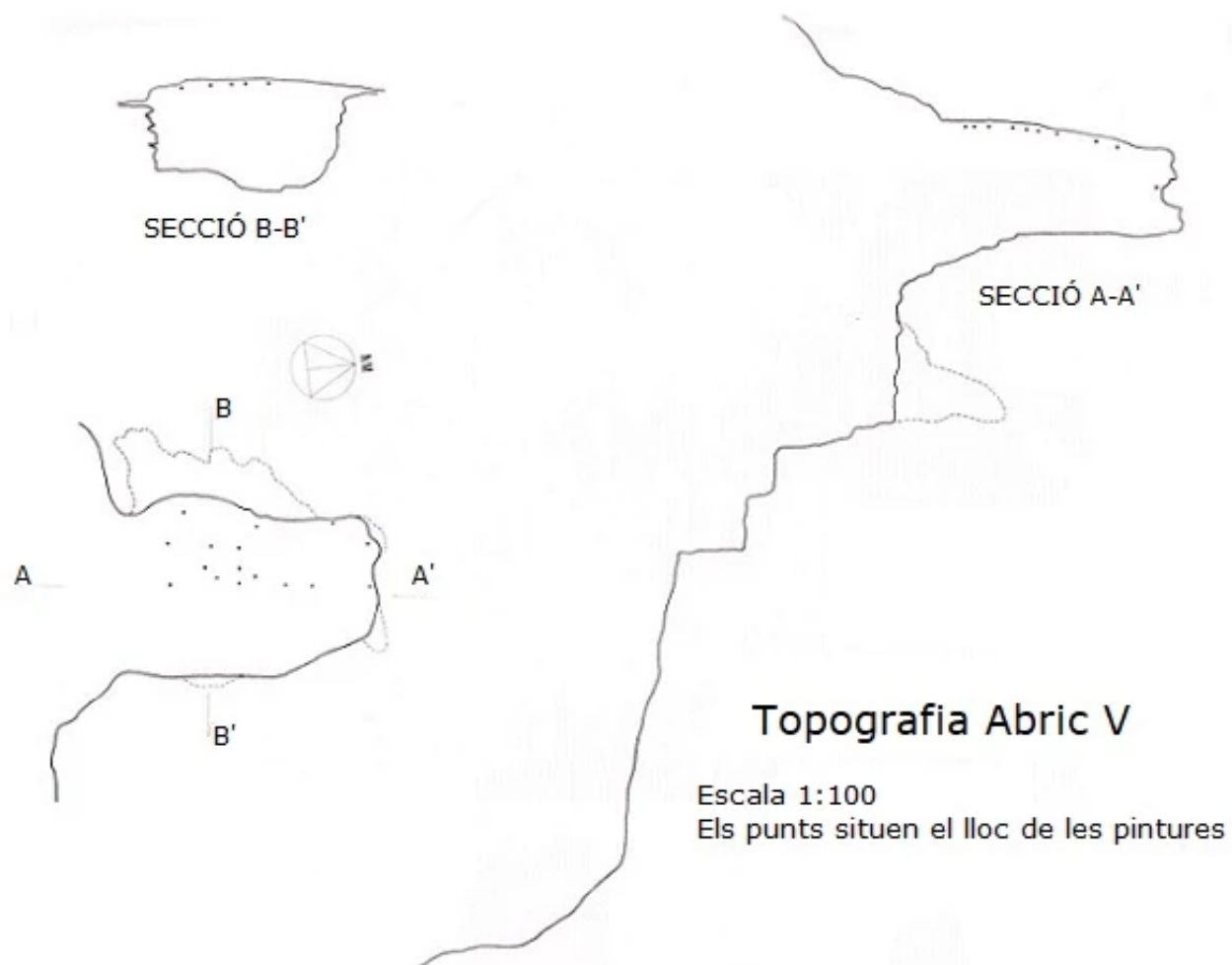
C-C'

Topografia Abric IV o cova Fosca

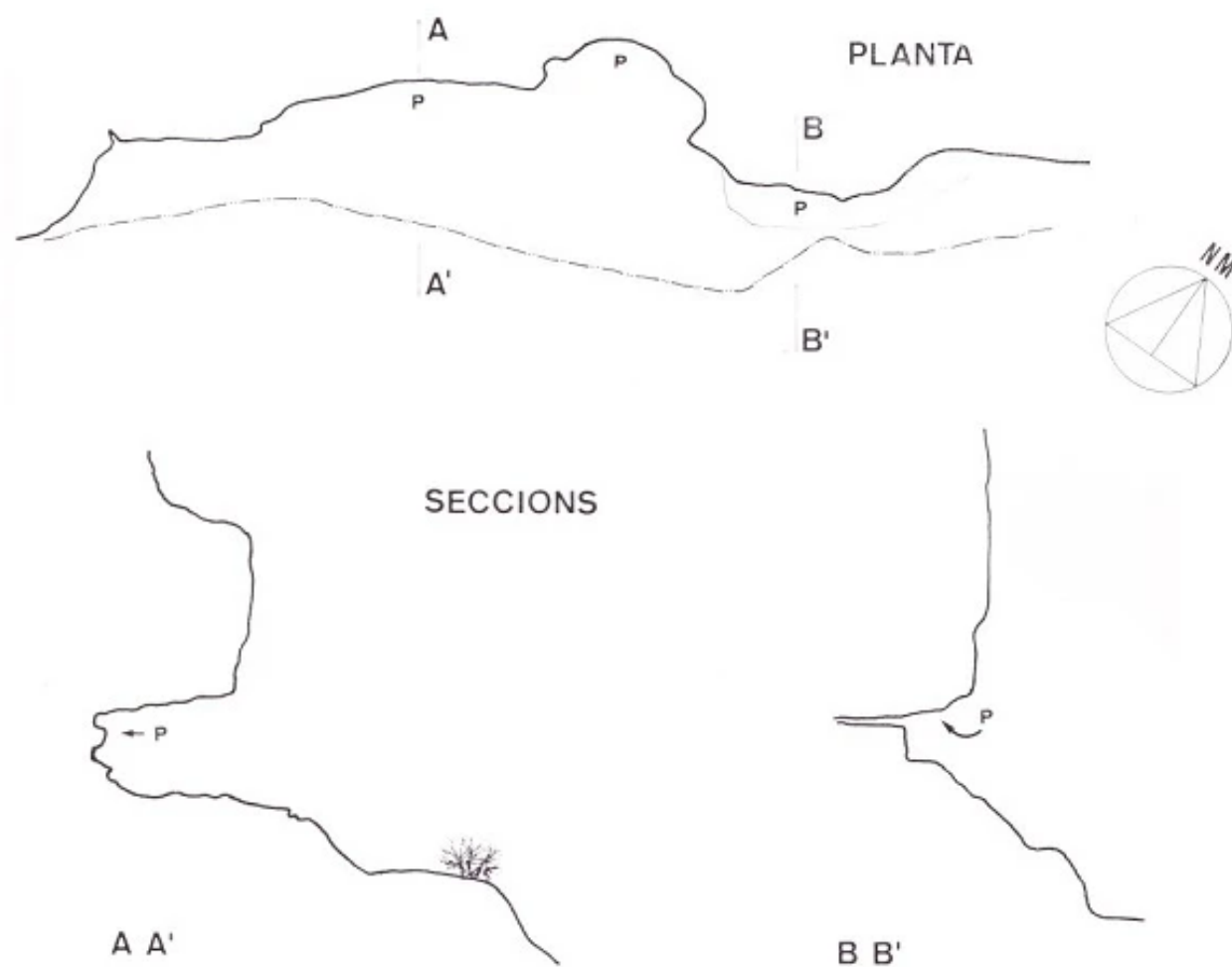

P: indica la situació de les pintures

Topografia Abric VI

Escala 1:100

P: indica la situació de les pintures

Topografia Abrics VII i VIII

